

DE WAARDE VAN WATER IN DE WERELDWIJDE POLDER

Fotografie Marcel Molle

B

De wereld heeft met de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties als streven uitgesproken dat in 2030 alle problemen met water de wereld uit moeten zijn. Maar hoe doe je dat? Het VN High Level Panel boog zich over die vraag en kwam onlangs met zijn eindrapport. Minister-president Mark Rutte is lid van het panel en beschrijft voor H₂O hoe het panel te werk ging en wat de uitkomsten zijn.

Wanneer je bent opgegroeid in de jaren tachtig en later als minister-president van Nederland en lid van het VN High Level Panel on Water de wereld over reist, overvalt je met enige regelmaat het Ghostbusters-gevoel. Want als je een probleem hebt met water, 'who are you gonna call'? De Nederlanders natuurlijk! Wie werden ingevlogen na de overstromingen van New Orleans en New York? De Nederlanders. Welk deltaland is wereldwijd betrokken bij het duurzaam waterbeheer van deltagebieden in bijvoorbeeld Vietnam, Egypte en Bangladesh? Nederland. En welk ander land heeft een officiële rondreizende watergezant die namens de regering de internationale waterambitie uitdraagt, coalities smeedt en de Nederlandse kennis en kunde inbrengt op plekken met acute watersnood? Alleen Nederland. En ook vijftig jaar H₂O onderstreept: Nederland en water zijn bijna synoniem.

Een van de mooiste en meest aansprekende manieren waarop Nederlandse waterdeskundigen in het buitenland actief zijn, vind ik het Dutch Risk Reduction Team, dat overal ter wereld als vliegende brigade inspringt bij (dreigende) overstromingen, droogte of watervervuiling. Het is een soort een A-Team op watergebied, om de link naar de jaren tachtig >

nog een keer te leggen, waarin heel verschillende expertises worden gebundeld om snel en concreet resultaat te kunnen boeken. En natuurlijk: 'They love it when a plan comes together.'

DE URGENTIE IS ER

Waarmee ik maar wil zeggen: er wordt echt naar Nederlandse waterdeskundigen gekeken, want wereldwijd krijgen steeds meer mensen te maken met te veel, te weinig of te vies water. Gelukkig wordt dat ook erkend en staat water internationaal hoog op de politieke agenda. Het World Economic Forum heeft water bijvoorbeeld al jaren in de top vijf staan van grootste bedreigingen voor de wereldeconomie. En in 2015 heeft de wereld in de Sustainable Development Goals (SDG's) als streven uitgesproken dat in 2030 alle problemen met water de wereld uit zijn. Overal. Voor iedereen. Dus de urgentie is er.

Maar hoe doe je dat? Hoe breng je die SDG's voor water concreet dichterbij? In 2016 vroegen de president van de Wereldbank en de secretaris-generaal van de Verenigde Naties aan elf zittende regeringsleiders daarover advies uit te brengen als lid van het VN High Level Panel on Water. Ik heb uit volle overtuiging ja gezegd tegen die uitnodiging, omdat Nederland internationaal steeds zijn verantwoordelijkheid neemt en omdat we de wereld zoveel te bieden hebben aan kennis en kunde.

VOL MET AANBEVELINGEN

'De urgentie is er'

Een paar weken geleden heeft het Panel zijn eindrapport gepresenteerd op het Wereld Water Forum in Brazilië en bij de VN in New York. Het staat vol met aanbevelingen over rampenbeheersing, over nieuwe vormen van financiering, over slimmer watergebruik in steden, over meer over meer ruimte voor water en natte natuur en over nog veel meer. We zetten in het rapport de schijnwerper op bestaande best practices, om duidelijk te maken dat we in heel veel gevallen niet het wiel opnieuw hoeven uit te vinden.

Vanuit Nederland zijn dat bijvoorbeeld Ruimte voor de Rivier en het Deltaprogramma, geïntegreerde benaderingen die niet alleen goedkoper maar ook toekomstbestendiger zijn. Wat we nu wereldwijd moeten doen, is die goede voorbeelden massaal navolgen en lopende initiatieven versnellen. Als het High Level Panel on Water daarin de katalysator kan zijn, is onze missie geslaagd. Wie geïnteresseerd is, kan het volledige rapport nalezen op <https://sustainabledevelopment.un.org/HLPWater>.

DE WAARDE VAN WATER

Voor Nederland was en is het belangrijk dat de waarde van water, 'valuïng water', een apart aandachtspunt is. Dat klinkt als een open deur, zeker voor de lezers van dit blad. Voor ons in Nederland is het immers heel normaal om de verschillende functies van water en de verschillende belangen van droge voeten, landbouw, natuur en drinkwater steeds tegen elkaar en tegen de beschikbare budgetten af te wegen. Maar in veel andere landen is dat allermïnst vanzelfsprekend, terwijl de noodzaak om bewuste keuzes te maken steeds groter wordt.

We hebben dat binnen het High Level Panel op zijn Nederlands aangepakt. Dat wil zeggen: al polderend. We hebben wereldwijd boeren, burgers, hoogleraren, stadsbestuurders, ministers, overheden, milieuorganisaties, CEO's, jongeren en allerlei andere relevante groepen gevraagd wat volgens hen de waarde is van water en wat er moet gebeuren om toekomstige problemen met water voor te zijn. Dat leverde een set van vijf bruikbare, in elkaar overlopende principes op, die samen een goed toetsingskader vormen om de waarde

van water in de wereldwijde polder te kunnen bepalen. In het kort:

1. Begin met de erkenning van de verschillende economische, sociale en ecologische functies van water. We hebben de neiging om te focussen op 'te vies, te veel en te weinig' water. Maar water gaat ook over de aantrekkingskracht van Amsterdam, de schoonheid van ons rivierenlandschap, of de religieuze betekenis van een rivier als de Ganges.
2. Goed watermanagement is polderen voor gevorderden. Weeg alle verschillende functies en belangen expliciet tegen elkaar af in de planning van projecten, met als uitgangspunt dat het voordeel van de een nooit het nadeel van de ander mag zijn. Denk aan bovenstroomse ingrepen die mensen benedenstrooms in de problemen kunnen brengen.
3. Wees zuinig op de bronnen van water. Geen uitputting, geen verspilling.
4. Bewustwording is cruciaal. Verstandig omgaan met water vraagt om beleid maar begint thuis, op school en in de bedrijven.
5. Investeren in water moet en daarom moet aan waterdiensten een verstandige prijs hangen. Water moet voor iedereen bereikbaar zijn, maar is niet gratis.

Nogmaals, in ons goed georganiseerde land en vanuit onze eeuwenlange traditie met intensief waterbeheer klinken deze principes misschien niet nieuw. Maar juist daarom kan en moet de Nederlandse watersector een belangrijke bijdrage leveren aan het bereiken van de watergerelateerde SDG's in 2030.

ZO KOMEN WE VERDER

Het High Level Panel on Water heeft bij de presentatie van het eindrapport een 'Valuing Water Leadership Coalition' gelanceerd om de vijf principes te koppelen aan concrete cases. 'Valuing water' staat dus blijvend op de agenda, ook nu het High Level Panel ophoudt te bestaan. Zo komen we verder. Ik reken erop dat ik de komende jaren overal ter wereld nog veel meer Nederlandse deskundigen ga ontmoeten die de waarde van water wereldwijd handen en voeten geven. En natuurlijk zal ik de waarde van water ook persoonlijk onder de aandacht blijven brengen.

Of om het nog maar een keer samen te vatten in de taal van mijn jeugd: ik ben opgegroeid met de campagneslogan 'Wees wijs met water'. Dat blijft niet alleen een prima advies, maar ook een goed uitgangspunt voor de toekomst van dit blad, dat onze Nederlandse kennis en kunde op watergebied nu al vijftig jaar in beeld brengt.

Nog vele jaren!

Mark Rutte

MARK RUTTE

Mark Rutte (1967) werd op 14 oktober 2010 beëdigd als minister-president van het eerste kabinet dat zijn naam draagt. Hij geeft nu leiding aan zijn derde kabinet, dat vorig jaar op 26 oktober werd geïnstalleerd.

Het lidmaatschap van het High Level Panel on Water is een van de nevenfuncties van Rutte. Hij is verder onder meer gastdocent aan de Johan de Witt Scholengroep in Den Haag, waar hij sinds september 2008 lesgeeft in Nederlands en maatschappijleer.

Rutte studeerde geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Leiden en werkte vervolgens tien jaar in het bedrijfsleven (Unilever). Op 22 juli 2002 begon hij zijn politieke loopbaan als staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in het eerste kabinet Balkenende.